

(המשך מעמוד 12)

לא לביטחון המדינה. אולם דויד בן-גוריון תר אמר מהי המסקנה הנובעת מכך לגבי חייו הפרטיים של האורת. יתכן וגם הוא חשש מפני גילוי המסקנה האכזרית. אייכהבנה זו של עם, המוכן לבצע מהפכה, אך שאינו מוכן לשלם את מחירה, נמשכת.

מילבד המעטים שרמוזו בנסתר, או בגלוי (בכנסת) על אפשרות של צימצום (או "תכנון") העליה, ואותם שתבעו בקול רם את חיסולה (כת"הכנענים חסרת-ההשפעה), לא נהגו כשקם איש לחקק רפאל. ראש מחלקת-העליה של הסוכנות היהודית. לפני הקונגרס הציוני הכ"ג ודרש "להכפיל את מיספרי-היהודים בארץ תוך ארבע השנים הקרובות."

הדבר אפשרי. ההכפלה הראשונה (מ-650 אלף למיליון 300 אלף) בוצעה תוך שלוש שנים. אולם כדי לעכל הכפלה זו יש לפחות — להכפיל את מכוונת התעשייה, את שיטת-העליה המעובדים, את מנגנון הממשלה. הן זה יוכל לבוא רק מצימצום אכזרי של התוצרות היומיומיות.

1953

גיליון "העולם הזה" (830), שנשא את התאריך 17 בספטמבר 1953, היה "היסטורי". כי על השער שלו הופיעה סימסה, שטבע שבועון זה, ושחפך במה-רה סימסה במדינה: "דופקים את ה"שחורים".

הוא גם היה מיוחד-במינו מבחינה צורנית. על השער שלו לא הופיעה תמונה, כרגיל, אלא מאמר ראשי קצר. וזו לשונו:

קשר של שתיקה אופק בעייה אחת, העתידה להכריע את גורל החברה הישראלית. היא הותכת כבשרם של שניים מתוך כל המי"שה אזרחים ישראליים. הם רואים את עצמם בקורבנות הקיפוח, ה"הפטייה והבידוד. בליבם התרגשה האיומה מכל:

"דופקים את השחורים!"

בחברה הגונה אין מזכירים בעייה זו. הציבור כולו מנסה להעביר לים עין ממהנה. אולם בינתיים גורעה רעש השינאה העדתית בעורקי ה"גוף הלאומי. רק ספר של כל אנשי-הרצח-השואה, ויכז לעמוד מוד הגלים המתנשאים, המאיימים להחריב ארץ ומלואה.

1953

באותו גיליון החלה סידרת-חקיריים על ממדי ההפלגה העדתית ומי-זריה השונים. בהכנתה עסקו כימעט כל חברי-המערכת. היא היתה מלווה בשאי-לונים.

אחרי שלושה שבועות בגיליון "העולם הזה" (833), שחופיע ב-8 באוקטובר 1953, חסרתני באיגרת במכתב ל"קורא יקר" את המנענים שהביאו את המערכת לפרסם סידרה זו, שעוררו תגובה עצומה של זעם בקרב המיסד האשכנזי. האי-שימו אאות — כבר אז — כ"עוכרי-ישראל", כמסיתים וכמדיחים.

כתבתי בין השאר:

...הם התנדבו בארץ רחוקה לחוסם למען מדינה זו. הם ירדו מן האוניה, מלאי אי-דיאלים וציפיה להרפתקאות. הם שמעו מפי מסיכף ישראלי הרצאות שלא את כולן הבינו, אך מה שהבינו הספיק ללמדם ש"בעוד ימים מיספר יצטרפו להטביע את פרצופיהם בבזך ולהתכווץ בבטן-האדמה, כדי להימלט ממות. ואז, כבואם לראות את אותם אשר עליהם באו להגן, מצאו שאלה רואים בהם חולי-עגבת-מלידה ואנסי-מי-טבע.

...העלייה ממארוק ומעיראק יצרה בעייה עדתית חדשה לגמרי, חריפה עד אין שיי-עור מכל בעייה קודמת. אני משוכנע כי תהיה זו מיפשות הגובלת עם פשע, לפחות את הראש בחזק והתעלם מבעייה זו, מתוך הודעה שיגרתית שהעניין יסתדר מעצמו תוך כמה שנים... הבעייה הולכת ומחריפה. היא מתקרבת לממדים של שואה. יש להשמיע את אצטקה, אפילו לתת להם ל"

1959

ציבור, למען יתעורר לפני שיהיה זה מאוחר מדי.

המתומות הגדולות הראשונות על רקע עדתי פרצו בנואדי-סאליב בחיפה, ביולי 1959, אחרי ששטורי חיפה ירו שם בשיכור משתולל ובלתי-חמוש בשם עקיבא אלקרף. הם הרגו אותו.

תחת הכותרת "מרד המארוקאים" הגבתי על מאורע זה במדור "הנדון" בגיליון "העולם הזה" (1137), שחופיע ב-15 ביולי 1959. בין השאר:

...ההפלגה העדתית קיימת בארץ, והיא משתרעת כימעט לאורך כל שטח-החיים. אדם בעל צבע-עור כהה יכול להגיע לאותו מקום כמו הברר יבד כהיר — אך בתנאי שיתאמץ פי-שלושה.

מאות אלפי אזרחים אזרחי-יש-ראל — פועלי-הרחק וקורבנות-הרחק — החלו מחלקים את ה"מדינה בין "אנחנו" ו"הם". "הם" — השייטנות, המישטרה, הציבור המסודר והאדרש, המדינה הקוראת לעצמה "ישראלית", הפוענת שהיא "יהודית", ושזממשה אינה אלא "אשכנזית".

הוא התבטל שהתבטל במרוצת השנים. אט-אט הגיע לנקודת-הרתיחה. השבוע הוא גלש.

בפעם הראשונה, אך לא בפעם האחרונה.

...וכאן אנו חוזרים אל נקודה שכבר נגענו בה פעמים כה רבות: ההתנשאות הנר-ראה של יוצאי מירור-אירופה, הנתונים את הטון כמדינה, הרחשים בוז עמוק ל-מרחב ולבניו. והבטוחים בכבורת שחצנית כי אין תרבות מלבד האירופית.

התוצאה הבלוטת ביותר של היריות גוי-ענית מגוחכת זו היא היחס לעולים הערבי ולערביי-ישראל. כאן ההפכות והשרירות הן תופעות-קבע. אולם אין התנשאות גוי-ענית-חלקית. כפי שאין צדק חלקי.

מי שמתחיל לירות במזרח, מופו לירות ברחמים. מי שאוסר ומגנה את סוויימאן ללא דין ודיו, מופו לאסור ולהגלות את נפיו. מי שיוצק היום בפני פטמה, יורק מחר בפני מזל. מה שקרה אתמול בי-וואדי ניסנאם, מוכרח לקרות היום כוואדי-סאליב.

יוצאי-המזרח לא יזכו בחברה הרשמית בכבוד ובהערכה שהם ראויים להם. כל עוד לא תשלים אומה זו עם העובדה ש"היא אומה אסיאתית, שהמדינה היא חלק מן המרחב. רק כאשר תתחולל מהפכה נפ-שית זו במדינה, יהפכו יוצאי-המזרח ל-חוליית-הקשר בין האומה החדשה ובין המרחב החדש. ומעמדם החברתי יונק אלי-על, יחד עם חשיבות התפקיד הטבעי שיהיה נועד להם או.

פרט חשוב בהתקוממות השבוע הוא כיוון ההתקפה. כאילו היה זה דבר מוכן מאליו, פנה זעם ההמון מיד אל מוסדות ההסתר-רות.

ההסתדרות מסמלת את היישוב המסודר, האדרש, החי בנחת וה"אוכל לשובע, השוקט על מקומות העבודה. בראש ההתקוממות עמדו פועלי-הרחק.

...כאשר יתמוטט המישטר הקיים, כבוא היום, עם דילדול זרם ההון של המגביות המענקות — כאן תחיל ההתמוטטות. המישטר השנורקראטי, ההתנשאות האיר-רופית של שליטיו, חברו יחד כדי ליצור מצב שבו העולים החדשים מבני המיר-רח הם הדפוקים ביותר. זעמם, שילך ויחד מיר עם התדרדרות המצב הכלכלי, יספק את חומרי-הנפץ להתפוצצות.

...זה לא קרה השבוע. אך זה יכול לקרות מחר. אם לא ישתנה המצב מן הקצה אל הקצה, אם לא תתחולל מהפכה נפשית ב-מדינה, זה יקרה מחר.

1959

כעבור שבועיים, בגיליון "העולם הזה" (1139) מה-29 ביולי 1959, חזרתי לפרשה זו באיגרת השבועית ל"קורא יקר":

...אי-אפשר לאחוז בתבל בשני הקצוות: או שנותנים לשכבות המקופחות במדינה (ובכללם בני-יעודת-המזרח), המהווים רוב

מוחלט במעמד זה. בגלל הצטלבות של גורמים סוציאליים ועדתיים-גזעניים). את האפשרות ללחום לשיפור מנת-החלקם ב-אמצעים חוקיים ודמוקראטיים, או שדוחפים אותם למעשי-אלימות. אי-אפשר להשתיק מאות אלפי אנשים, החיים על גבול הרעב (ודעתים גם מעבר לגבול זה) ע"י ירי קננית עסקניהם, שיחוד ראשי-המזלות, טרור של מזכירי לשכות-עבודה וקנוניה של עסקני-מיפגנות — וזקוות כי-המונים אלה יישארו שקטים לאורך ימים.

1959

סיכמתי את פרשת ואדי-סאליב במאמר שנשא את השם, "אדום ושחור" — רמו לזגלים השחורים והאדומים ש"נשאו מפגני ואדי-סאליב בהפגנותיהם. מאמר זה הופיע במדור "הנדון" בגיליון "העולם הזה" (1140), מה-5 באוגוסט 1959:

...למראית עין, ניתן בנקל לחסל את סיבות המרד. אפשר לטעון בתמימות: הנה היתה הזנחה. באו מהומות ואדי-סאליב ר-העירו את תשומת-לב השלטון למצב על-החור. עתה ייעשה מאמץ והכל יבוא על-תיקונו.

למי שפכור כך, איך אף הממשל הקדוש ביותר על מהות המישטר בארץ. במישטר זה, קיפוח המוני האביזנים אינו תופעה הניתנת ל-תיקון. הוא כפיס המישטר כוודו.

מאחר שמישטר זה מבוסס על חלוקת ההון הזורם לארץ מן החוץ, ולא על אמי-צעי-ייצור מקומיים, הרי דרכי-החלוקה קור-בעים את מהותו. יש בו בעיית מעמדות, כמו בכל מישטר אחר — אולם אין אלה מעמדות רגילים. אלה הם מעמדות אופיי-ניים למישטר הציוני בלבד.

בחברה יצרנית רגילה, נקבעים המעמי-דות על-פי היחס לאמצעי-הייצור. במישטר הציוני, נקבעים המעמדות על-פי הקירבה למקורות-החלוקה.

...כיצד מורכבת הבעיה העדתית על בעיה סוציאלית זו? מדוע רוב פועלי-הרחק ורוב יושבי-שכונות-העוני הם בני עדות-המזר-רה? גם זו תכונה הטבועה ביסודו של המישטר הקיים.

מישטר זה הוא פורציה של מיפגנות, שנודדו, כולן כאחת, כי-מיזרה וכמרכז אירופה, או שהן צאצאים של מיפגנות כאלה. החר-ככ האישיו, המיסגרת הרקיענית, הרחה הפנימית — כולן שייכות להווי הגיטו היהודי במזרח-האיר-פה. פה ושם נשכר קוויזלינג ספרדי או ערבי זוכה ב"סידור" — אולם כנרה-מיזרה, מטבע בריחתם, אינם יכולים להשתלב במסגרות אלה.

רוח-המישטר — רוח הנושאת את עיניה אל אירופה, הבזה למיזרה, השונאת אותו ופוחדת מפניו — גם היא דגה את כן עדות-המיזרה (ויחד עימו את הערבי) למעמד נחות, הכפוף לגזע העליון של בני אירר-פה.

כאן מתחברת הבעיה העדתית עם הבעיה הפוציאלית. ברוב ה"מיקרים, האשכנזי והמסודר חד הם. ...יתכן כי הפעם יצליח המישטר לחסל את המרד — בעזרת אלות-המישטרה. אור-גי הש"ב, לשונות ראשי-העדה הקנויים וזרועות לישיבת-העבודה.

אולם השאלה יכולה רק להיות: לכמה זמן? מרד זה יפרוץ שוב ושוב, וככל פעם בתנופה גדולה יותר. זהו זרע החורבן הטמוך בחוכו של המישטר עצמו.

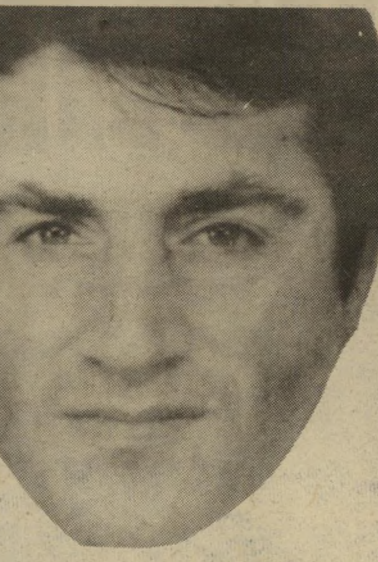
איש אינו יכול להיות בטוח אילו צר-רות ילבש תהליך דינאמי זה בשנים הר-באות. הוא יכול להפוך לתנועה פאשיס-טית — ואז יתנגעו רבים אל תנועת החרות, ויבינו במאוחר כי מיפלגה זו הי-תה למעשה ססתום-הביטחון של המישטר הישן ולויסות הזעם של העדות המקופ-חות. אולם התיקוה הגדולה היא כי מרד היסטורי זה, בהנהגת המנהיגים שיוולדו מתוכו, ישתלב עם הזרם המהפכני של ה-אינטליגנציה העברית הצעירה, תוך גיבוש אידיאלוגיה חיובית, פוריה ויוצרת. אם יקרה הדבר הזה, ייזכר ואדי סאליב בדורות הבאים לטובה, כנקודת-מיפגנה ב-תולדות המדינה.

הם נאשים שרצחו ביגלל עיסקת סמים שנכשלה ביגלל רשלנות הקורבנות

בית-המשפט הוא כמו פלייבוי מר-דקו הוקוק בכל פעם לבת-לוויה חד-שה. כדי שישמו אליו לב. מישפטם של שמעיה אנגל ואשתו, שרה (שמוליק), ר-חיים שושן, החזיר לבית-המישפט המחחי-בתל-אביב את הילת המיסתורין והזהר-שהיתה חסרה לו בזמן האחרון. במישפט הרצח הכפול החדש, כפי שכינו

קורבן א' שולמית שלי, נרצח-הה מכיוון שחששו כי תוביל את המישטרה אל הזוג אנגל.

קורבן ב' מישל נחמיאס עשה-שתי טעויות פטא-ליות שעלולות לגרום לזהו הסוחרים.

אותו בעיתונות, יש כל הסמנים הדרושים: שני מיקרי רצח אכזריים, שבוצעו בדם-קר, נאשמת יפהפיה שחורת-מחלפות, המחייכת בעינים מצועפות; בעלה, שמעיה אנגל הנועד לשימצה, המתפרץ ללא הרף ועולב בשופטים, בתובע ובחוקרי-המישטרה. וגם שושן מהוה אטרקציה, כאשר הוא מגן על עצמו ואינו נזקק ל-סניגור. את המישפט פתח פרקליט מחון-תל-אביב, אהרון שדר, בנאום-פתחה-מרתק, על נאום זה נהוג בדרך כלל ל-ותר, אבל הפעם הפתיע התובע וגשא ב-עצמו את הנאום הזה, ונגלל יריעה ססי-